

Dekanat Raduń Wieś jest znana od 1529 roku, kiedy Janusz Kostewicz, wojewoda podlaski, wraz z żoną Marią założył tu parafię (przeniósł centrum parafii z Dubicz) i zbudował pierwszy drewniany kościół, konsekrowany pod tytułem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i św. Jerzego Męczennika. Później Nacza należała do Kisków, Radziwiłłów.

Ostatni budynek drewniany kościoła został zbudowany staraniem ks. Józefa Kuczewskiego i parafian w 1756 roku. Była to potężna świątynia trzynawowa z pięciokątną absydą, zorientowaną na zachód, flankowaną dwiema zakrystiami, z których południowa była rozszerzona. Kościół miał kryty gontem dach dwuspadowy z zastrzeszami i biodrami nad prezbiterium, który był uwieńczony ośmioboczną wieżą namiotową nad wejściem i dość wielką czworoboczną sygnaturką nad ołtarzem. W ołtarzu głównym umieszczona była znana z cudów figura Pana Jezusa Antokolskiego.

W 1780 roku w Naczy, która w ten czas należała do pułkownika Tomasza Masalskiego, została wybudowana kaplica.

Lecz drewniane budynki nie mogą stać wiecznie. W roku 1910 na fundację parafian w tym samym miejscu w centrum wsi wzniósł się majestatyczny dwuwieżowy kościół z czerwonej cegły w stylu modern o cechach neogotyku i neoromantyku. Jest to trzynawowa świątynia z dwupiętrowym transeptem (na dole znajdują się zakrystie, na górze – łóż modlitewne) i półokrągłą absydą. Główna fasada jest oznaczona dwoma stromymi pięciokondygnacyjnymi (górna kondygnacja jest ośmioboczna, dolne są czworoboczne) wieżami-dzwonnicami pod wysokimi fasetowanymi iglicami. Kościół jest bogato zdobiony profilowymi pasami, niszami, stopniowymi systemami przyporowymi, szczytami, sygnaturką z cegieł kształtowych. Spiralne schody w kątach transeptu, które prowadzą do łóż modlitewnych, w objętości przechodzą w ośmiokątne wieżyczki namiotowe. Kościół został konsekrowany 26 kwietnia 1927 roku. † We

wnętrz nawa centralna przykryta jest sklepieniami żaglastymi podtrzymywanymi arkami, boczne nawy są przykryte sklepieniami krzyżowo-żaglastymi. Zdobia salę modlitewną trzy rzeźbione ołtarze, które również noszą cechy neogotyku i neoromantyku. W głównym ołtarzu-tryforium i dziś się znajduje cudowna figura Pana Jezusa, jej niszę wypełniają liczne wota. Ołtarz jest dekorowany neogotyckimi szczytami oraz iglicami, w niszach bocznych tryforium znajdują się wielobarwne figury świętych apostołów Piotra i Pawła. Ołtarze boczne są dwukondygnacyjne: w lewym znajduje się obraz Jezusa Miłosiernego, na górze – obraz Chrztu Pańskiego, w prawym – figura Matki Bożej pod obrazem św. Teresy.

W XIX w. teren kościelny został obniesiony kamiennym pobielonym ogrodzeniem murowanym z bramą tróprzęsłową. Po prawej stronie od bramy, prawie na rogu ogrodzenia, zachowała się trzykondygnacyjna dzwonnica (dolna kondygnacja jest kamienna, środkowa – murowana, górna – drewniana, pod dachem czterosпадowym), która pozostała jeszcze od drewnianego kościoła i służy dziś jako magazyn. Przy kościele wśród innej okolicznej szlachty zostali pochowani Teodor Narbutt (+1864), słynny historyk, archeolog, inżynier wojskowy, i Stanisław Bonifacy Jundziłł (+1847), doktor teologii, profesor botaniki i zoologii. Po drugiej stronie ulicy, naprzeciwko wejścia na teren kościoła, zachował się budynek dawnego ośrodka parafialnego. Jest on piętrowy, murowany i otynkowany, pod wysokim dwuspadowym dachem, obecnie jest wykorzystywany jako klub wiejski i biblioteka. Po lewej stronie od terenu kościelnego, trochę dalej, zachował się drewniany budynek starej plebanii. Lecz ze względu na to, że znajduje się tutaj przedszkole, parafia dziś jest zmuszona budować nowy budynek – już kamienny, tuż za ogrodzeniem, również po lewej stronie od kościoła.

A rodowa kaplica-grobowiec Szukiewiczów, zbudowana za siedzibą (nie zachowała się) i jeziorem, na zachód od kościoła, jest wciąż w gruzach. Kaplica została zbudowana w stylu klasycznym z cegły i kamienia łomanego, prawdopodobnie w połowie XIX wieku. Jest to budynek na planie prostokąta pod dachem dwuspadowym. Wejście poznaczone jest czterokolumnowym portykiem, wewnątrz, przykryte płaskim sufitem podszytym, oświetlone są

przez półkoliste okna. Na trójkątnym frontonie ołtarza wyłożony jest krzyż z promieniami krzyżackimi, pod kaplicą znajduje się krypta ze sklepieniami cylindrycznymi. Tu został pochowany znany archeolog, etnograf, krajoznawca i folklorysta W. Szukiewicz (1852-1919).

Z okresu powojennego kaplica znajduje się w zanedbaniu, nadal obracając się w ruinę. Były utracone dach, stropy, fonton nad wejściem, stolarka okienna, zawiodły sklepienie krypty. Odbudowana kaplica była tylko w 2005 roku i teraz znowu działa.

Parafia w Naczy zawsze wchodziła w skład dekanatu raduńskiego. Liczba parafian w końcu XIX wieku przekraczała 8300 wiernych. Do 1939 roku kościół nadal wspominał się pod podwójnym tytułem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i św. Jerzego Męczennika. Dziś używany jest tylko pierwszy tytuł, Maryjny.